

Мр ДРАГАН ПРЉА

истраживач сарадник,

Институт за међународну политику и привреду

СР СРБИЈА У МЕЂУНАРОДНИМ ОДНОСИМА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

- рад Скупштине СР Србије од 1974 до 1989. године -

УВОД

У новоствореној ФНРЈ органи федерације су били носиоци свих делатности у области спољне политике и међународних односа. Устав ФНРЈ из 1946.¹ године није садржао одредбе о учешћу органа федералних јединица у одлучивању о међународним односима и спољној политици Југославије. Адекватно одредбама Устава ФНРЈ из 1946. године, Устав НР Србије из 1947.² године преноси на највише савезне органе државне власти и органе државне управе федерације све послове од значаја за спољну политику и међународне односе, па се може рећи да основе за непосредно учешће органа из НР Србије у међународним односима Југославије у првом послератном периоду није било. Ни Уставни закон ФНРЈ из 1953.³ године, ни Уставни закон о основама друштвеног и политичког уређења и о органима власти НР Србије из 1953.⁴ године не предвиђа непосредно учешће актера из НР Србије у међународним односима федерације. Устав СФРЈ из 1963.⁵ године, и поред тога што садржи велики број одредби о спољној политици и међународним односима, није битније изменио дотадашњи положај република, па тако и СР Србије у овој области. Једина одредба овог Устава која је могла навестити будуће корените промене у области учешћа република у међународним односима федерације био је члан 113. став 4 у коме стоји да се "федерација у остваривању својих права и дужности ослања на сарадњу република и других друштвено политичких заједница, као и друштвено политичких и других организација". Устав СР Србије из 1963.⁶ године нема одредби ни о посредном ни о непосредном учешћу актера из СР Србије у међународним односима југословенске федерације.

Савезни Амандман XVI из 1968.⁷ године по први пут у нашој уставној пракси предвиђа да "за вршење задатака и послова из области искључивих права и дужности федерације одговорне су и републике у оквиру њихових права и дужности утврђених уставом и савезним законом".

Амандман IV на Устав СР Србије из 1969.⁸ године сходно савезном амандману одређује да СР Србија "учествује у утврђивању политике Федерације у области односа са иностранством, стара се о спровођењу те политике и предузима мере за унапређење тих односа". Савезни и републички амандмани из 1968. године и 1969. године представљали су нормативно регулисање једне већ започете праксе, јер се већ од 1967. године при појединим републичким Извршним већима оснивају органи за међународну сарадњу. У СР Србији је већ 1968.⁹ године при РИВ-у образована Комисија за сарадњу са иностранством у области културе, науке и образовања, одређена је њена надлежност, састав, начин рада и финансирања.

Савезним Амандманима XX-XXXVI из 1971.¹⁰ године предвиђени су облици учешћа република и покрајина у међународним односима. Оне могу остварити "сарадњу с органима и организацијама других држава и међународним организацијама у оквиру утврђене спољне политике СФРЈ и међународних уговора". У складу са променама Устава СФРЈ и република Србија је изменила свој устав уневши, по први пут, у уставни текст детаљније одредбе о учешћу у међународним односима. Амандманом XI из 1972.¹¹ године утврђено је да "СР Србија учествује, у складу са Уставом СФРЈ, у утврђивању и спровођењу спољне политике СФРЈ и њених односа са другим државама и међународним организацијама. СР Србија сарађује, одржава и развија односе са органима и организацијама других држава и са међународним органима и организацијама, у складу са спољном политиком СФРЈ и међународним уговорима. СР Србија развија политичке, економске, културне и друге односе са другим државама и међународним органима и организацијама, који су од интереса за Републику или за права и интересе њених радних људи и грађана, народа и народности, организација удруженог рада и других самоуправних организација". Став два истог амандмана регулише остваривање сарадње других субјеката у оквиру Републике (општина, ОУР-а, и др.) са одговарајућим органима и организацијама и територијалним јединицама других држава.

Савезним амандманима из 1971. године, односно у СР Србији амандманима из 1972. године, актери из СР Србије заинтересовани за учешће у међународним односима југословенске федерације стекли су поред посредне могућности, која је и до тада постојала, и непосредну могућност утицања на најважније одлуке из области спољне политике и међународних односа СФРЈ. Амандмани су правно регулисали постојећу ситуацију, али нису довољно јасно одредили право на "сарадњу, одржавање и развијање односа са органима и организацијама других држава и са међународним органима и организацијама", као ни границе тога права. На жалост, Устав СФРЈ из 1974.¹² године, као и Устав СР Србије из 1974.¹³ године, преузели су већ донете амандмане и нису извршили неопходну конкретизацију правних норми које регулишу учешће федералних јединица у међународним односима југословенске федерације.

У периоду између 1974. године и 1989. године републике и покрајине, па тако и СР Србија, учествовале су преко органа који су их представљали у међународним односима југословенске федерације. Њихово учествовање у међународним односима југословенске федерације огледало се како у расправљању о појединим питањима из области међународних односа на

различитим нивоима, тако и у непосредном остваривању контаката са иностраним актерима међународних односа.

Скупштина СР Србије је највиши орган власти у СР Србији и основни је носилац права и дужности Републике као целовите друштвено-политичке заједнице. По Уставу СР Србије она, поред низа других питања, "разматра питања из области спољне политике и међународних односа и даје сагласност на закључивање међународних уговора у случајевима предвиђеним Уставом СФРЈ"¹⁴ и "разматра и одлучује о питањима остваривања међународне сарадње Републике у областима утврђеним овим уставом"¹⁵. На овај начин Скупштина СР Србије стекла је право одлучивања о питањима из области спољне политике и међународних односа југословенске федерације. Ово право остварује се у Скупштини СР Србије кроз разматрање питања, кроз доношење аката и кроз давање сагласности у већима Скупштине СР Србије о питањима из области међународних односа и спољне политике СФРЈ.

1.1 Надлежност Скупштине СР Србије

На основу одредаба Устава СФРЈ, Устава СР Србије и Пословника Скупштине СР Србије у круг послова из области спољне политике и међународних односа о којима одлучује Скупштина СР Србије спадају:

- учествовање у остваривању сарадње у оквиру утврђене спољне политике и међународних уговора СФРЈ "са органима и организацијама страних држава и са међународним организацијама"¹⁶;
- давање сагласности на закључивање међународних уговора "који захтевају доношење нових или измену важећих републичких односно покрајинских закона, или из којих проистичу посебне обавезе за једну или више република или аутономних покрајина"¹⁷;
- давање сагласности на закључивање међународних уговора о политичкој и војној сарадњи оних који захтевају доношење нових или мењање важећих закона које доноси Савезно веће Скупштине СФРЈ¹⁸ (давање сагласности код закључивања ових међународних уговора у надлежности је Скупштине СР Србије само када то захтева већина делегата СР Србије, а у питању је општи интерес СР Србије);
- давање сагласности на закључивање међународних уговора којима органи федерације преузимају кредитне и друге обавезе ван оквира укупних расхода предвиђених у буџету федерације¹⁹;
- остваривање сарадње са одговарајућим представничким телима других држава "упућивањем делегација, делегата и студијских група Скупштине одговарајућим телима других држава и примањем делегација, студијских група или чланова одговарајућих тела других држава; разменом информативних и других материјала и публикација са одговарајућим телима других држава; путем других облика сарадње"²⁰;
- одлучивање о промени границе СР Србије²¹; и
- одлучивање о спољној политици, међународним односима и остваривању међународне сарадње Републике²².

Поред овако нормативно одређене надлежности Скупштина СР Србије обавља низ послова који се могу подвести под широку формулацију

одлучивања о спољној политици и међународним односима, а нису децидирано наведени у Уставу СФРЈ, Уставу СР Србије и Пословнику Скупштине СР Србије. То су послови:

- вршење контроле над радом Председништва СР Србије, Извршног већа Скупштине СР Србије и органа управе;
- разматрање информација и усвајање закључка о разним питањима из области спољне политике и међународних односа;
- разматрање и усвајање нацрта друштвених договора који регулишу питања из области спољне политике и међународних односа;
- разматрање извештаја о учешћу организација из СР Србије у просветној, културној, научној, техничкој, информативној, економској, спортској и др. сарадњи са иностранством;
- доношење законских прописа који регулишу материју из области спољне политике и међународних односа;
- планирање и координација међународне делатности у Републици;
- разматрање анализа о међународној сарадњи градова и општина са територије СР Србије;
- разматрање извештаја и усвајање закључака у вези сарадње организација са територије СР Србије са међународним организацијама;
- разматрање извештаја и доношење одлука у вези са радом СИЗ-ова који остварују међународну сарадњу;
- доношење одлука о гаранцији СР Србије за коришћење иностраних кредита;
- постављање делегатских питања и давање одговора на та питања када су она из области међународних односа и
- друга питања из области спољне политике и међународних односа, која нису изричито стављена у надлежност органа федерације.

1.2 Органи Скупштине СР Србије

Устав СР Србије начелно одређује да о питањима спољне политике и међународних односа одлучују сва већа Скупштине СР Србије у равноправном делокругу²³. Ову уставну одредбу преузима Пословник Скупштине СР Србије и у равноправан делокруг Већа удруженог рада, Већа општина и Друштвено-политичког већа ставља претресање и одлучивање о питањима из области спољне политике, међународних односа и остваривању међународне сарадње Републике²⁴. Осим Већа удруженог рада, Већа општина и Друштвено-политичког већа, одређену улогу у одлучивању о питањима из области спољне политике и међународних односа, у остваривању утврђене политике и предузимању појединих активности на међународном плану имају: Комисија за спољну политику и међународне односе, као заједничко радно тело сва три већа Скупштине СР Србије, поједини одбори Скупштине СР Србије, делегације Скупштине СР Србије, Председништво Скупштине СР Србије и Председник Скупштине СР Србије.

Најважнији органи Скупштине СР Србије који одлучују о спољној политици и међународним односима су већа Скупштине СР Србије: Веће

удруженог рада, Веће општина и Друштвено-политичко веће. Она у равноправном делокругу разматрају и одлучују о свим питањима из области спољне политике и међународних односа која су стављена у надлежност Скупштине СР Србије. Радна тела Скупштине СР Србије, Председништво Скупштине СР Србије и Председник Скупштине СР Србије имају у својој надлежности само нека права и обавезе у вези са разматрањем и одлучивањем о питањима из области спољне политике и међународних односа. Рад ових органа Скупштине СР Србије под контролом је већа Скупштине СР Србије.

Комисија за спољну политику и међународне односе, као заједничко тело сва три већа Скупштине СР Србије "прати и разматра питања: спољне политике и међународних политичких и других односа са иностранством; иселеника и привремено запослених радника у иностранству; давања сагласности Скупштини за закључивање међународних уговора; утврђивања циљева и задатака делегације Скупштине у остваривању сарадње са одговарајућим представничким телима других држава и извештаја о посетама; као и друга питања из области спољне политике и међународних односа"²⁵. Рад Комисије за спољну политику и међународне односе Скупштине СР Србије од великог је значаја за целокупну делатност Скупштине СР Србије у области спољне политике и међународних односа. Она претходно разматра сва питања о којима одлучују већа Скупштине; даје иницијативе и разматра иницијативе других субјеката из области спољне политике и међународних односа; разматра и припрема информације о питањима из области спољне политике и међународних односа; даје предлоге и мишљења о предлозима за измену законских прописа из области спољне политике и међународних односа; даје мишљење о разним материјалима, информацијама и анализама које се односе на питања спољне политике и међународних односа и обавља све друге послове који проистичу из њене надлежности или јој већа Скупштине СР Србије стављају у надлежност.

Неки од одбора Скупштине СР Србије у оквиру своје делатности обављају и један број послова из области спољне политике и међународних односа. У надлежности Одбора за друштвени план и финансије је да прати и разматра питања економских односа са иностранством, кредитно-монетарног, банкарског, девизног, спољно-трговинског и царинског система²⁶; у надлежности Одбора за финансије и имовинско-правне односе је да прати и разматра питања спровођења кредитно-монетарне политике и зајмова²⁷; у надлежности Одбора за рад је да прати и разматра питања запошлености и запошљавања у земљи и иностранству²⁸ и у надлежности Одбора за друштвено-политички систем се налази праћење и разматрање питања промене границе СР Србије²⁹. Наведени одбори Већа удруженог рада и Већа општина Скупштине СР Србије разматрају и претресају питања која су им стављена у надлежност, припремају, предлажу и разматрају законе и друге акте и прате спровођење политике и аката већа у областима за које су надлежни и предлажу предузимање мера у тим областима. Насупрот Комисије за спољну политику и међународне односе, која има у надлежности широк круг питања из области спољне политике и међународних односа, одбори разматрају само по нека питања која би се могла сврстати у круг питања из области спољне политике и међународних односа. Значај рада одбора је у стручности његових чланова и добром познавању проблематике

што представља и помоћ већима Скупштине СР Србије, у смислу бољег упознавања са проблематиком о којој се одлучује. Резултат успешног рада одбора је брзо и правилно доношење компетентних одлука од страна већа Скупштине СР Србије.

Председништво Скупштине СР Србије (председник Скупштине заједно са потпредседницима Скупштине и председницима већа Скупштине) као орган Скупштине СР Србије има значајну улогу у остваривању сарадње са одговарајућим представничким телима других држава. У надлежности Председништва Скупштине је да утврђује састав делегације Скупштине која посећује одговарајуће представничко тело друге државе или која се образује ради примања делегације представничког тела друге државе.³⁰

Председник Скупштине СР Србије нема у надлежности изричито одређене послове из области спољне политике и међународних односа, али пошто је он личност која представља Скупштину СР Србије у пракси се развила веома жива активност Председника Скупштине на међународном плану. Он прима стране делегације, представнике иностраних држава, представнике страних политичких партија, представнике међународних организација, представнике међународних удружења, учеснике међународних манифестација, представнике наших исељеника из разних земаља и друге стране делегације и представнике.

Сарадњу са одговарајућим представничким телима других држава првенствено остварују Делегације Скупштине СР Србије на основу Програма сарадње који разматрају и усвајају већа Скупштине СР Србије. Ове Делегације формира Председништво Скупштине СР Србије, а циљеве и задатке јој одређује Комисија за спољну политику и међународне односе Скупштине СР Србије³¹.

Посете Делегација Скупштине СР Србије одговарајућим телима страних држава релативно су важан облик остваривања спољнополитичких и међународних интереса субјеката из СР Србије и СФРЈ. Посебан значај има разматрање и усвајање извештаја Делегација о извршеним посетама иностраним субјектима у Већима Скупштине СР Србије³². Кроз упознавање са делатношћу Делегација и кроз разматрање и усвајање извештаја Делегација о извршеним посетама у Већима Скупштине СР Србије делегати Скупштине се оспособљавају да компетентније дају иницијативе и одлучују о разним питањима из области спољне политике и међународних односа.

1.3 Начин рада органа Скупштине СР Србије

Иницијативу за доношење закона или других аката из области међународних односа од стране органа Скупштине СР Србије могу дати друштвено-политичке организације, самоуправне организације и заједнице, државни органи и радни људи и грађани³³. Овако шток круг оних који могу покренути иницијативу требало би да омогући демократизацију спољнополитичког одлучивања. Међутим, сама формална могућност не гарантује демократизацију одлучивања о спољној политици и међународним односима. Ову констатацију потврђује и анализа рада већа Скупштине СР Србије у периоду од 1974. године до 1989. године. Посматрање рада Већа удруженог рада указује да је број иницијатива дат од стране друштвено-

политичких организација, самоуправних организација и заједница, радних људи и грађана у области спољне политике и међународних односа занемарљив. У највећем броју случајева иницијативу за разматрање питања из области спољне политике и међународних односа дају државни органи. Ова чињеница нам казује да смо још далеко од стварне демократизације одлучивања о спољној политици и међународним односима и од прокламованих друштвених опредељења усмерених ка остваривању овог циља. Све већа међузависност на међународном плану изазива потребу учесталијег међународног комуницирања како би се остварили специфични интереси појединих заинтересованих субјеката из СР Србије и указује на потребу проучавања проблема стварног, функционалног укључивања већег броја субјеката у поједине фазе одлучивања у Скупштини СР Србије.

Након добијеног мишљења од републичких органа управе радна тела Скупштине СР Србије се изјашњавају о поднетој иницијативи и ако сматрају да је иницијатива оправдана, достављају је већу Скупштине СР Србије на изјашњавање. Када веће прихвати иницијативу својим закључком одређује предлагача за подношење закона или другог акта³⁴. Овлашћен предлагач закона или другог акта су радна тела већа Скупштине СР Србије. Она разматрају потребу за доношењем закона односно акта, основаност начела на којима треба да се заснива закон, основну садржину и циљ закона. Радно тело Скупштине СР Србије доставља извештај, који садржи оцену покренуте иницијативе, председнику надлежног већа. Председник надлежног већа извештај радног тела доставља делегатима и предлагачу акта. На основу претреса, надлежно веће Скупштине СР Србије заузима став и оцењује да ли је потребно да донесе закон, односно акт. Закључком о усвајању предлога за доношење закона веће одређује предлагача и рок за припрему закона. Следећи корак у поступку је да надлежно веће разматра нацрт закона, а у даљем поступку и сам предлог закона. Сваки овлашћени предлагач може предложити и доношење закона по хитном поступку када постоји опасност да редован поступак проузрукује штетне последице по друштвени интерес. О предлогу доношења закона по хитном поступку одлучују, као о претходном питању, већа Скупштине СР Србије пре утврђивања дневног реда седнице. Закон који доноси веће сматра се донетим кад је за њега гласала већина присутних делегата, ако Уставом или пословником већа није другачије одређено³⁵. Резолуције, декларације, препоруке, одлуке и друге акте Скупштине СР Србије доносе надлежна већа по одредбама које важе за претресање предлога закона³⁶.

У поступку ратификације међународних уговора председник Скупштине СФРЈ или председник већа Скупштине СФРЈ доставља предлог закона о ратификацији међународног уговора Скупштини СР Србије. Надлежна већа Скупштине СР Србије разматрају предлог закона о ратификацији међународних уговора у целини, доносе закључак и о томе председник Скупштине СР Србије обавештава председника Скупштине СФРЈ, односно председника надлежног већа Скупштине СФРЈ³⁷.

Већа Скупштине СР Србије у оквиру своје надлежности разматрају анализе, извештаје и информације. Поводом разматрања анализа, извештаја и информација надлежно већа може доносити декларације, резолуције или препоруке, заузимати ставове и давати мишљење или закључак са предлогом мера.

Из горе описане процедуре види се да питања о којима одлучују већа Скупштине СР Србије претходно бивају разматрана и претресана од стране одбора, комисија и других радних тела. Одговарајући одбори, Комисија за спољну политику и међународне односе и друга радна тела припремају, предлажу и разматрају законе и друге акте, прате спровођење политике и аката у области спољне политике и међународних односа и предлажу мере у овој области³⁸. Улога одбора, комисије и других радних тела је веома значајна јер они дају своје мишљење и предлажу усвајање одређених аката од стране већа Скупштине СР Србије. Та улога добија још више на значају када се узме у обзир да о великој већини питања из области међународних односа и спољне политике, која се разматрају на седницама већа Скупштине СР Србије нема расправе већ се прихватају она решења која су и предложена³⁹.

1.4 Учешће Скупштине СР Србије у међународним односима

Анализа рада Скупштине СР Србије и њених органа у протеклом периоду, од 1974. године до 1989. године, показује да је њена делатност у области спољне политике и међународних односа усмерена у неколико праваца. С једне стране та је делатност усмерена на учешће у одлучивању о питањима спољне политике и међународних односа југословенске федерације, а са друге усмерена је на одлучивање о питањима везаним за непосредно ангажовање субјеката из СР Србије на међународном плану.

Учешће Скупштине СР Србије у одлучивању о питањима значајним за спољну политику и међународне односе југословенске федерације састоји се у давању сагласности, односно давању овлашћења делегацији Скупштине СР Србије да у Скупштини СФРЈ да сагласност на доношење закона, да да сагласност на доношење одлука и да закључи, односно усвоји договоре на савезном нивоу. Ова сагласност се даје приликом ратификације закона из области мултилатералне сарадње, сарадње са међународним организацијама, билатералне сарадње и приликом доношења закона, одлука и договора на унутрашњем плану, али са последицама на спољну политику и међународне односе југословенске федерације.

Скупштина СР Србије у периоду од 1974. године до 1989. године дала је сагласност за доношење закона о ратификацији следећих мултилатералних међународних споразума: Конвенције о међународним правилима о избегавању судара на мору, Конвенције о спречавању и контроли професионалних ризика проузрокованих канцерогеним супстанцама и агенсима, Европске конвенције о еквиваленцији диплома на основу којих је могуће ступити у високошколске установе, Европске конвенције о академском признавању универзитетских квалификација, Конвенције о једнообразном закону о облику међународног тестаментa, Конвенције о заштити Средоземног мора од загађивања, Протокола о спречавању загађивања Средоземног мора услед потапања отпадних и других материјала са бродова и ваздухоплова, Протокола о сарадњи у борби против загађивања Средоземног мора нафтом и другим штетним материјалима у случају удеса, Бечке конвенције о грађанској одговорности за нуклеарне штете, Бечке конвенције о представљању држава у њиховим односима са међународним организацијама универзалног карактера, Протокола и изменама и допунама Јединствене конвенције о опојним дрогама из 1961. године, Регионалне

конвенције о признавању високошколских студија, диплома и степена у Латинској Америци и Карибима, Конвенције о признавању високошколских студија и диплома у државама које припадају европском региону, Женевског протокола 1979. године уз општи споразум о царинама и трговини, Споразума о примени члана VII општег споразума о царинама и трговини, Протокола уз Споразум о примени члана VII општег споразума о царинама и трговини, Конвенције о признавању и извршењу иностраних одлука, Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена, Међународног споразума о какау 1980. године, Међународне конвенције против узимања талаца, Конвенције УН о праву мора, Протокола о посебно заштићеним подручјима Средоземног мора сачињеног 1982. године у Женеви, Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала, Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима итд.⁴⁰

Анализа давања сагласности Скупштине СР Србије на доношење закона о ратификацији међународних споразума са међународним организацијама у Скупштини СФРЈ од значаја је за сагледавање круга питања из области међународних односа којима се бави Скупштина СР Србије. У великом је броју случајева давана сагласност на доношење закона о ратификацији споразума о гаранцији између СФРЈ и Међународне банке за обнову и развој⁴¹, а чести су и финансијски аранжмани са Интрамеричком банком за обнову и развој, Међународном банком за обнову и развој, Међународним монетарним фондом, Агенцијом за међународни развој, Европском инвестиционом банком итд.⁴²

Доношење закона о ратификацији билатералних међународних споразума у Скупштини СФРЈ веома је често, те је стога и Скупштина СР Србије разматрала све ове споразуме и давала сагласност на доношење закона о њиховој ратификацији.

Билатерални међународни споразуми СФРЈ са другим земљама, које је Скупштина СР Србије разматрала и преко своје делегације давала сагласност на њихово ратификовање у Скупштини СФРЈ веома су разноврсни. Најкарактеристичнији билатерални споразуми ратификовани у периоду између 1974. године и 1989. године су споразуми: о привредној, техничкој, научној, просветној, културној и здравственој сарадњи, узајамном признавању равноправности школских сведочанстава и диплома и научних звања, избегавању двоструког опорезивања у односу на доходак и имовину, заштити инвестиција, правној помоћи, зајму, итд.⁴³

Скупштина СР Србије учествује у одлучивању о међународним односима југословенске федерације и на тај начин што даје сагласност на доношење савезних закона који производе последице на међународном плану. То су унутрашњи правни прописи којима се регулише коришћење средстава федерације и доносе се закони или измене закона на савезном нивоу, а са последицама на међународне односе и спољну политику СФРЈ. Скупштина СР Србије давала је сагласност на доношење законских прописа којима су се обезбеђивала средства федерације за следеће намене: на име приступања СФРЈ Интрамеричкој банци за развој; на име обавеза СФРЈ у финансирању допуне средстава Међународног удружења за развој; на име доприноса СФРЈ Светском програму хране; на име чланског улога СФРЈ у Афричкој банци за развој; на име повећања улога СФРЈ у капиталу Међун-

DAVANJE SAGLASNOSTI SKUPSTINE SRS NA DONOSENJE ZAKONA O RATIFIKACIJI MEDJ.UGOV.

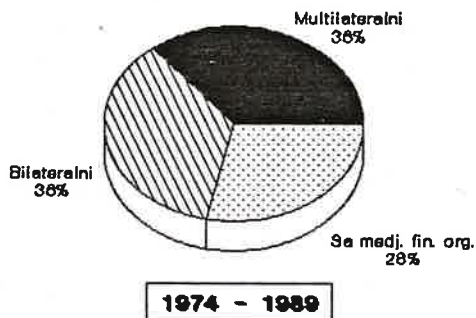

График 1

ародне финансијске корпорације итд.⁴⁴. Сагласност на доношење савезних закона у Скупштини СФРЈ Скупштина СР Србије је давала у случајевима мењања или доношења: Закона о девизном пословању и кредитним односима са иностранством; Закона о обезбеђењу девиза за плаћање доспелих, а неизмирених обавеза по иностраним кредитима; Закона о задуживању Народне банке Југославије у иностранству за рефинансирање кредита; Закона о обављању привредних делатности у иностранству; Закона о узимању одређених робних кредита у иностранству; Закона о царинској тарифи; Закона о закључивању међународних уговора; Закона о прибављању и коришћењу иностраних средстава за повећање запослености и запошљавања повратника са рада из иностранства; Закона о улагању средстава страних лица у домаће ОУР-е итд.⁴⁵. Поред горе наведених законских прописа на овом месту треба поменути и давање сагласности Скупштине СР Србије на одлуке и договоре који се доносе у Скупштини СФРЈ, а у вези су са вођењем спољне политике и учешћем у међународним односима. То су одлуке: о утврђивању прихода од царина; о обиму кредита које Народна банка Југославије узима у иностранству итд.⁴⁶, договори о усмеравању и коришћењу зајмова Међународне банке за обнову и развој; о обезбеђењу дела средстава за финансирање израде студија за пројекте Плавог плана и Програма приоритетних акција Медитеранског акционог програма УН за човекову средину; о условима организовања и заједничког финансирања међународних спортских такмичења која се одржавају у Југославији итд.⁴⁷.

Осим давања сагласности на доношење одлука у Скупштини СФРЈ, што представља један вид укључења Скупштине СР Србије у креирање и остваривање спољне политике Југославије, Скупштина СР Србије доноси одлуке које њени органи, или други актери из СР Србије, непосредно спроводе на међународном плану, наравно увек у складу са утврђеном спољном политиком СФРЈ и важећим међународним уговорима.

Овим одлучивањем и спровођењем одлука на међународном плану субјекти из СР Србије на најдиректнији начин остварују своје врло различите специфичне интересе.

На дневном реду Скупштине СР Србије од 1974. године до 1989. године често су разматране и доношене одлуке о питањима из области економских односа са иностранством, јер то је битан интерес СР Србије као друштвено-политичке заједнице, а и велики је број субјеката из СР Србије заинтересованих за укључивање у ову врсту међународних односа. Питања разматрана из ове области у Скупштини СР Србије су: доношење одлуке о давању сагласности на одлуку Скупштине Републичке заједнице науке Србије о одобравању девизних средстава за отплату иностраних комерцијалних кредита; разматрање материјала "Стање и актуелни проблеми извођења грађевинских радова у иностранству"; доношење одлуке о давању гаранције СР Србије по иностраним кредитима које ће Београдска банка закључити у одређеном износу; доношење закона о образовању координационог одбора за ОУР-е који врше послове спољнотрговинског промета; доношење закона о оснивању делатности СИЗ-а за економске односе са иностранством; доношење закона и измена закона о доприносу СИЗ-у СР Србије за економске односе са иностранством ради унапређења извоза; разматрање извештаја о привредним споровима са елементом иностраности; разматрање анализе коришћења иностраних кредитних извора као додатног фактора акумулације у СР Србији; доношење одлуке о коришћењу средстава динарске противувередности иностраних финансијских кредита у инвестиције у пољопривреди; доношење закључака у вези материјала "Стање и даљи развој спољнотрговинске мреже привреде СР Србије (без територије САП) у иностранству"; разматрање информације о стању дуга СР Србије (ван територије САП) у иностранству; доношење закона о распореду права ОУР-а на задуживање у иностранству по зајму који је одобрила Европска инвестициона банка; разматрање извештаја о сарадњи са Међународном банком за обнову и развој у реализацији и припреми пројекта развоја на територији СР Србије (ван територије САП); разматрање информације о стању и активностима на остваривању утврђене политике у области извоза; разматрање материјала "Анализа о економским ефектима извођења инвестиционих радова у иностранству" итд.⁴⁸

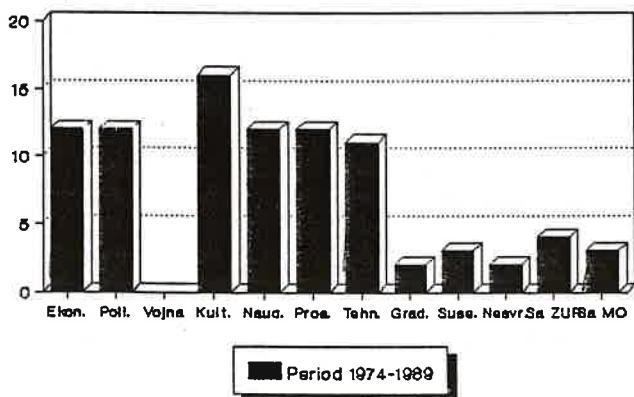
Област научно-техничке и културно-просветне сарадње веома је заступљена по броју питања која су се нашла на дневном реду Скупштине СР Србије. То су питања: разматрање материјала "Основе дугорочног програма међународне научне, просветне, културне и техничке сарадње"; разматрање извештаја о примени Закона о нострификацији и еквиваленцији школских сведочанстава стечених у иностранству; разматрање материјала "Организовање у Републици за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу"; разматрање друштвеног договора о међународној сарадњи у научној области лексикографије; разматрање извештаја о учешћу СР Србије у научно-техничкој и просветно-културној сарадњи СФРЈ са развијеним земљама; разматрање извештаја о учешћу организација СР Србије у просветној и културној сарадњи СФРЈ са земљама у развоју; разматрање предлога закључака уз Извештај о сарадњи са међународним организацијама у области науке, технике, образовања и културе са предлогом програма активности организација у СР Србији у оквиру сарадње СФРЈ са међународним

организацijiама у области образовања, науке, културе, масовних комуникација и техничке сарадње и информација о припремама 21. заседања генералне конференције УНЕСКО-а; разматрање материјала "Научно-техничка сарадња СР Србије са земљама у развоју" са предлогом закључка; разматрање материјала "Међународна сарадња универзитета у СР Србији", са предлогом закључака итд.⁴⁹

Издвојио бих у овом разматрању рада Скупштине СР Србије групу питања која се нашла на дневном реду Скупштине СР Србије, а од општег је значаја за учешће актера из СР Србије у спољној политици и међународним односима. У тај круг питања улазе: разматрања предлога програма међународних посета Скупштине СР Србије са извештајем о остваривању програма међународне сарадње Скупштине СР Србије и предлогом програма парламентарних посета Скупштине СФРЈ; разматрање извештаја о раду Скупштине СР Србије, Извршног већа Скупштине СР Србије, републичких органа управе и управних организација (посебно Републичког комитета за односе са иностранством и Републичког завода за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу), СИЗ-ова (посебно СИЗ-а Србије за економске односе са иностранством) и разматрање материјала о раду Председништва СР Србије⁵⁰.

У оквиру питања од интереса за субјекте из СР Србије који учествују у међународним односима, а која су била разматрана на седницама Скупштине СР Србије, можемо убројити још и: нека питања из оквира сарадње са суседним земљама, са несврстаним земљама; питања информативне делатности према иностранству; разматрање материјала "Активност делегатских скупштина у области спољне политике и међународне сарадње"; разматрање "Анализе садржаја међународне сарадње градова и општина СР Србије"; разматрање информације о сарадњи СР Србије са политичко територијалним јединицама, органима и организацијама других држава; разматрање информације о досадашњој реализацији Договора о планирању и координацији међународних посета (у Републици), са предлогом закључка итд.⁵¹

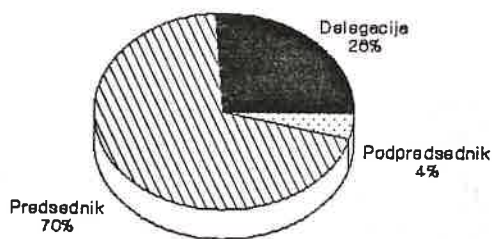
PITANJA KOJA SU RAZMATRANA NA SEDNICI SKUPSTINE SRS - PREMA PREDMETU SARADNJE

Grafikon 2

Анализа рада Скупштине СР Србије у периоду између 1974. године и 1989. године свакако треба да обухвати и преглед контаката органа Скупштине СР Србије са иностраним субјектима међународних односа, како би се употпунила слика делатности Скупштине СР Србије на међународном плану. Пошто званична евиденција ових контаката није била доступна аутору овог рада, између резултате до којих сам дошао прегледом штампе. Скупштину СР Србије у контактима са страним актерима међународних односа заступале су углавном делегације формиране од стране Скупштине СР Србије и председник Скупштине СР Србије.

ORGANI SKUPSTINE SR SRBIJE KOJI SU OSTVARIVALI KONTAKTE NA MEDJ.PLANU

Period 1974-1989

Grafiikon 3

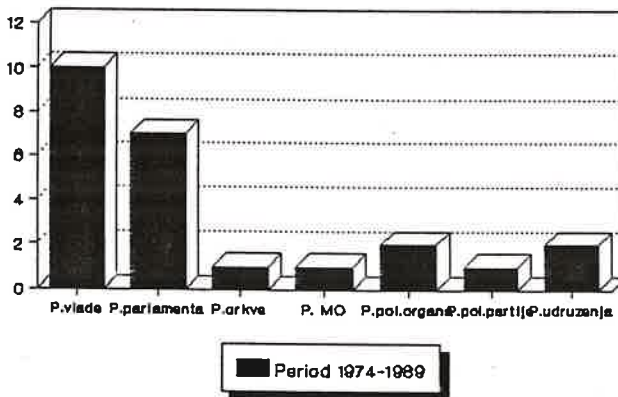
Делегације Скупштине СР Србије формира Председништво Скупштине СР Србије, а циљеве и задатке им одређује Комисија за спољну политику и међународне односе Скупштине СР Србије. У састав делегације обично улазе: председник и потпредседник Скупштине СР Србије, председници већа Скупштине СР Србије, председник Републичког комитета за односе са иностранством, делегати неког од већа Скупштине СР Србије и друге личности које одреди Председништво Скупштине СР Србије. Посете делегација Скупштине СР Србије врше се у складу са Програмом посета који усваја Скупштина СР Србије. Делегације Скупштине СР Србије посећују федералне јединице страних држава или стране државе. Циљеви посета наведеним страним субјектима међународних односа су првенствено развијање економске, научно-техничке и културно-просветне сарадње, а потом остваривање што бољих укупних политичких односа. У свим овим посетама делегација Скупштине СР Србије настоји да оствари и циљеве утврђене спољне политике СФРЈ. У разговорима које води делегација Скупштине СФРЈ у иностранству са супротне стране учествују обично представници парламентарних тела, влада, политичких партија, привредних асоцијација, банкарских организација итд. Резултат посета делегација Скупштине СР Србије иностраним актерима међународних односа су договори о сарадњи и регулисању појединих питања сарадње у разним областима. Ови договори добијају и свој писмени облик у виду споразума, усаглашених записника, програма, уговора, ед мемоара итд. Писани акти произашли из посета

делегација Скупштине СР Србије страним актерима нису доступни јавности, јер не постоји обавеза њиховог објављивања⁵².

Председник Скупштине СР Србије, као орган који представља Скупштину СР Србије, одржава честе контакте са представницима иностраних субјеката међународних односа. Он прима амбасадоре страних држава у СФРЈ, представнике политичких партија, представнике међународних организација, представнике територијалних јединица страних држава, представнике невладиних међународних организација итд.⁵³

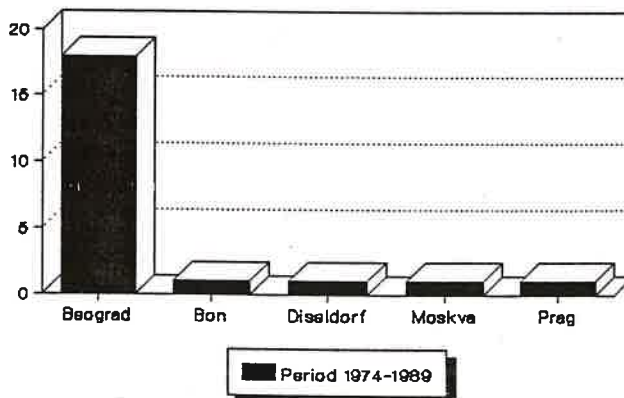
Контакти које су органи Скупштине СР Србије остваривали са страним актерима међународних односа првенствено су остваривани у Београду, а само мали број сусрета оствариван је у иностранству.

STRANI AKTERI SA KOJIMA SU ORGANI SKUPSTINE OSTVARIVALI KONTAKTE

Grafikon 4

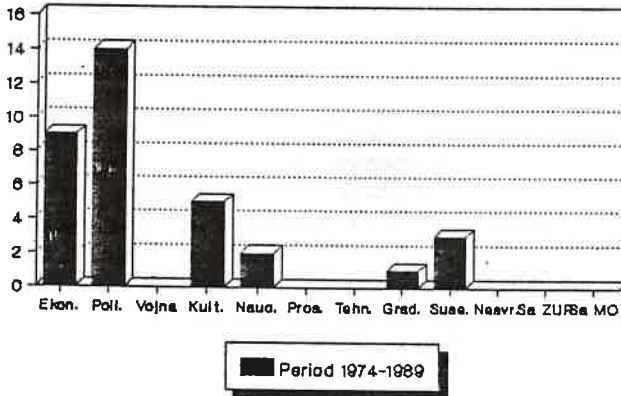
MESTO OSTVARIVANJA KONTAKATA SA INOSTRANIM AKTERIMA MEDJ. ODNOSA

Grafikon 5

У остваривању сарадње са иностраним актерима међународних односа представници Скупштине СР Србије првенствено су расправљали економска и политичка питања, на трећем месту се налазила културна сарадња, на четвртном је суседска, а потом и научна и градска. Овде можемо уочити одређену диспропорцију у односу на учесталост појединих питања из области међународних односа која су разматрана на седницама Скупштине СР Србије.

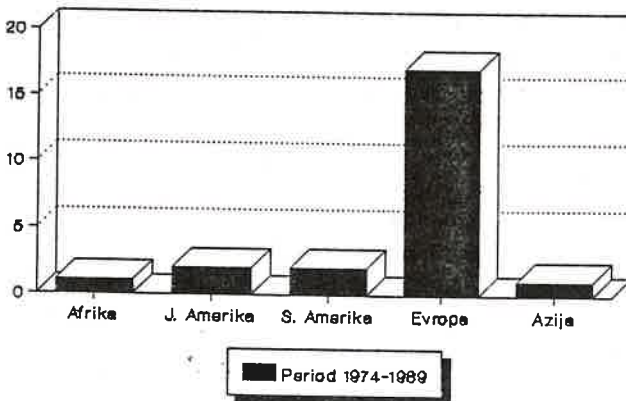
PITANJA KOJA SU RAZMATRANA U MEDJ. SUSRETETIMA ORGANA SKUPSTINE SRS

Grafiikon 6

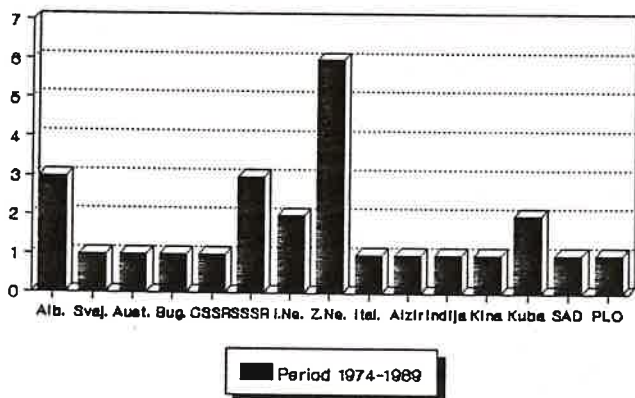
Анализа питања која су расправљана на седницама Скупштине СР Србије и приликом оствариваних контаката на међународном плану органа Скупштине СР Србије, са аспекта географске поделе, показује да је доминирала сарадња са европским земљама.

GEOGRAFSKI RASPORED RAZMATRANIH PITANJA I OSTVARIVANE SARADNJE SKUPSTINE SRS

Grafiikon 7

GEOGRAFSKI RASPORED RAZMATRANIH PITANJA I OSTVARIVANE SARADNJE SKUPSTINE SRS

Grafičon 8

Сагледана пракса учешћа органа СР Србије у међународним односима казује да постоје два колосека којима се органи Скупштине СР Србије укључују у међународне доносе југословенске федерације. Први је одлучивање о давању сагласности на доношење закона, одлука и договора у Скупштини СФРЈ, а други је у случају одлучивања о непосредном ангажовању актера из СР Србије на међународном плану.

У првом случају даје се сагласност на ратификацију мултилатералних међународних споразума, ратификацију споразума са појединим међународним организацијама или појединим државама и на доношење одлука на унутрашњем плану, а са последицама на међународне односе СФРЈ. Наведени круг питања о коме се одлучује у Скупштини СФРЈ у знатној мери оптерећује дневне редове Скупштине СР Србије, као и скупштина других република и покрајина, а не омогућује подруштвљавање одлучивања о међународним односима Југославије и не омогућује ефикасно остваривање специфичних интереса субјеката из СР Србије. До подруштвљавања не долази из разлога што се о овим питањима у Скупштини СР Србије не води расправа, осим у ретким случајевима, а материјали који иду уз ове тачке дневног реда често су поверљивог карактера, те се њима не упознаје шира јавност. Специфични интереси субјеката из СР Србије веома тешко се могу ефикасно остварити одлучивањем о питањима на чије доношење у Скупштини СФРЈ већа Скупштине СР Србије дају сагласност, јер се код великог броја питања ради о ратификацији међународних аката који су таквог карактера да првенствено имају значај за СФРЈ као субјеката међународних односа и само у ретким случајевима се може издвојити неки специфичан интерес актера из СР Србије. Издвајањем специфичног интереса актера из СР Србије још не значи да ће се у Скупштини СФРЈ усагласити ставови са осталим републикама и покрајинама, односно да ће остале републике и покрајине дати своју сагласност или на време дати сагласност на доношење одлуке у Скупштини СФРЈ.

Други начин укључивања Скупштине СР Србије, односно њених органа у међународне односе југословенске федерације је доношење одлука у већима Скупштине СР Србије о конкретном ангажовању актера из СР Србије у међународним односима. Овај правац делатности у Скупштини СР Србије од већег је значаја за остваривање специфичних интереса субјеката из СР Србије на међународном плану, а у оквиру утврђене спољне политике Југославије и већ закључених међународних уговора. Пракса од 1974. године до 1989. године показује да је успешно остварен интерес једног броја субјеката из СР Србије у области економских односа, научне, техничке, просветне и културне сарадње и других области. Поред успешно пренетих интереса појединих субјеката у одлуке Скупштине СР Србије, ипак, могу се изнети и неке примедбе на досадашњи рад Скупштине СР Србије на овом плану. Треба, пре свега, замерити на пасивности делегата при одлучивању у већима Скупштине СР Србије, а и на недовољном информисању јавности о делатностима у Скупштини СР Србије усмереним на активно укључивање субјеката из СР Србије у међународне односе југословенске федерације. Шире упознавање са радом органа Скупштине СР Србије је неопходно како би јавност могла судити о мери демократизације одлучивања о спољној политици и међународним односима, и о мери у којој се поједине одлуке и активности појединих органа Скупштине СР Србије могу подвести под утврђену спољну политику СФРЈ и већ преузете обавезе на међународном плану.

НАПОМЕНЕ

- 1 Устав ФНРЈ, члан 44, "Сл. лист ФНРЈ", 10/46.
- 2 Устав НР Србије, члан 45, "Сл. гласник НР Србије", 3/47.
- 3 Уставни закон о основама друштвеног и политичког уређења ФНРЈ и савезним органима власти, "Сл. лист ФНРЈ", 3/53.
- 4 Уставни закон о основама друштвеног и политичког уређења и о органима власти НР Србије, "Сл. гласник НР Србије", 5/53.
- 5 Устав СФРЈ, "Сл. лист СФРЈ", 14/63.
- 6 Устав СР Србије, "Сл. гласник СР Србије", 14/63.
- 7 Уставни амандман XVI, "Сл. лист СФРЈ", 55/68.
- 8 Амандман IV на Устав СР Србије, "Сл. гласник СР Србије", 5/69.
- 9 Решење о образовању Комисије РИВ-а за сарадњу са иностранством у области културе, науке и образовања, "Сл. гласник СР Србије", 18/68, стр. 384-385.
- 10 Амандмани на Устав СФРЈ, "Сл. лист СФРЈ", 29/71.
- 11 Амандмани на Устав СР Србије, "Сл. гласник СР Србије", 8/72.
- 12 Устав СФРЈ, "Сл. лист СФРЈ", 9/74.
- 13 Устав СР Србије, "Сл. гласник СР Србије", 8/74.
- 14 Устав СР Србије, чл. 317, "Сл. гласник СР Србије", бр. 8, 1974, стр. 347.
- 15 Амандман XXXIX на Устав СР Србије, "Сл. гласник СР Србије", бр. 11, 1989, стр. 598.
- 16 Амандман XXXVII на Устав СР Србије, "Сл. гласник СР Србије", бр. 11, 1989, стр. 597.
- 17 Устав СФРЈ, чл. 271, "Сл. лист СФРЈ", бр. 9, 1974, стр. 245.
- 18 Устав СФРЈ, чл. 294, "Сл. лист СФРЈ", бр. 9, 1974, стр. 250.
- 19 Устав СФРЈ, чл. 279, "Сл. лист СФРЈ", бр. 9, 1974, стр. 246.
- 20 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 410, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1167.

- 21 Одлука о изменама и допунама Пословника Скупштине СР Србије, чл. 1, "Сл. гласник СР Србије", бр. 18, 1989, стр. 750.
- 22 Одлука о изменама и допунама Пословника Скупштине СР Србије, чл. 13, "Сл. гласник СР Србије", бр. 18, 1989, стр. 751.
- 23 Устав СР Србије, чл. 332, "Сл. гласник СР Србије", бр. 8, 1974, стр. 346; и Амандман VIII на Устав СР Србије, тачка 5, "Сл. гласник СР Србије", бр. 41, 1981, стр. 2923.
- 24 Одлука о изменама и допунама Пословника Скупштине СР Србије, чл. 13, "Сл. гласник СР Србије", бр. 18, 1989, стр. 751.
- 25 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 177, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1143.
- 26 Одлука о изменама и допунама Пословника ВУР-а Скупштине СР Србије, чл. 3, "Сл. гласник СР Србије", бр. 18, 1989, стр. 752.
- 27 Пословник већа удруженог рада Скупштине СР Србије, чл. 38, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1174.
- 28 Пословник већа удруженог рада Скупштине СР Србије, чл. 45, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1175.
- 29 Пословник већа општина СР Србије, чл. 34, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1184.
- 30 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 412, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1167.
- 31 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 411. и 412, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1167.
- 32 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 413, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1167.
- 33 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 217, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1148.
- 34 Исто
- 35 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 112. и 261, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1137. и стр. 1152.
- 36 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 288, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1154.
- 37 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 304. и 305, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1155. и стр. 1156.
- 38 Пословник Скупштине СР Србије, чл. 136, "Сл. гласник СР Србије", бр. 15, 1986, стр. 1139.
- 39 У периоду од 1974. године до 1989. године на седницама Већа удруженог рада Скупштине СР Србије разматрано је 298 питања из области међународних односа и спољне политике, а расправа се водила о само 9 питања.
- 40 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига октобар 1975, стр. 31, књига 1/77, стр. 22, 23 и 24, књига 4/77, стр. 11, књига 7/77, стр. 35, књига 10/77, стр. 20, књига 2/78, стр. 24, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 35/80, стр. 17, књига 36/80, стр. 41, књига 47/81, стр. 32, књига 53/81, стр. 42, књига 59/82, стр. 41, књига 89/84, стр. 58, књига 99/85, стр. 635 и књига 103/85, стр. 49.41
- 42 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига 9/76 стр. 22, књига 10/77 стр. 20, књига септембар/75 стр. 44, књига октобар/75 стр. 28, "Сл. гласник СР Србије", 32/86, стр. 2417, "Сл. гласник СР Србије", 2/87, стр. 114, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 101, стр. 85. итд.
- 43 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига 9/76 стр. 22, књига 10/77 стр. 20, књига септембар/75 стр. 44, књига октобар/75 стр. 28, "Сл. гласник СР Србије", 32/86, стр. 2417, "Сл. гласник СР Србије", 2/87, стр. 114, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 101, стр. 85. итд.
- 44 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига октобар/75 стр. 31, књига новембар/75 стр. 13 и 15, књига 9/76 стр. 21, књига 13/76 стр. 39, књига 4/77 стр. 11, књига 5/77 стр. 22, књига 7/77 стр. 35, књига 2/78 стр. 24, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 6/78 стр. 28, књига 15/79 стр. 29, књига 18/79 стр. 29, књига 19/79 стр. 48, књига 25/80 стр. 51 и 52, књига 26/80 стр. 47, књига 33/80 стр. 38, књига 34/80 стр. 37, књига 39/81 стр. 74, књига 47/81 стр. 32, књига 57/82 стр. 24 и 25, књига 59/82 стр. 41, књига 75/83 стр. 63, књига 99/85 стр. 59, књига 103/85 стр. 48, "Сл. гласник СР Србије" 49/86, стр. 3194, итд.
- 45 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига 9/76 стр. 22, књига 11/76 стр. 28, књига 8/76. стр. 71, књига 2/78 стр. 12, књига 47/81 стр. 31, књига 77/83 стр. 60, књига 93/84 стр. 48, књига 103/85 стр. 49 и 51, итд.
- 46 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига 11/77 стр. 32, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 73/83 стр. 25, књига 89/84 стр. 60. итд.

- 47 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига 11/77 стр. 34, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 41/81 стр. 59, књига 89/84 стр. 60. итд.
- 48 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига октобар/75 стр. 36, књига новембар/75 стр. 6, књига 7 стр. 31 и 34, књига 8 стр. 72, књига 2/77 стр. 10, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 14/79 стр. 82, књига 25/80 стр. 52, књига 45/81 стр. 18 и 23, књига 49/81 стр. 21, књига 61/82 стр. 25, књига 65/82 стр. 33 и 61, књига 93/84 стр. 46, књига 95/85 стр. 24 и 32, књига 101/85 стр. 79, "Сл. гласник СР Србије", 38/86 стр. 2702, 2/87 стр. 108, итд.
- 49 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига 6/77 стр. 32, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 2/78 стр. 10, књига 17/79 стр. 24, књига 18/79 стр. 19, књига 21/79 стр. 24, књига 26/80 стр. 46, књига 32/80 стр. 56, књига 33/80 стр. 30, књига 34/80 стр. 23, књига 51/81 стр. 36, књига 57/82 стр. 21, "Сл. гласник СР Србије", 47/86, стр. 3054, итд.
- 50 Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 14/79 стр. 95, књига 15/79 стр. 22, књига 27/80 стр. 48, књига 28/80 стр. 42, књига 39/81 стр. 69, књига 42/81 стр. 16, "Сл. гласник СР Србије", 42/86 стр. 2902, 33/86 стр. 2450, 34/86 стр. 2499 и 2505, итд.
- 51 Стенографске белешке Скупштине СР Србије, књига мај/75 стр. 54 и 57, књига октобар/75 стр. 29, књига 8/76 стр. 58 и 59, Рад делегатске Скупштине СР Србије, књига 7/78 стр. 16, књига 21/79 стр. 16, књига 30/80 стр. 39, књига 40/81 стр. 25, књига 45/81 стр. 38, књига 59/82 стр. 20, књига 77/83 стр. 55, књига 93/84 стр. 27, "Сл. гласник СР Србије", 33/86 итд.
- 52 Субјекти из СР Србије, као и из других република и покрајина, нису у обавези да објављују међународне акте које склапају, јер до сада није донета законска одредба која би ово питање регулисала. Пошто органи федерације на основу чл. 19. Закона о закључивању и извршавању међународних уговора имају обавезу евидентирања и објављивања међународних уговора, мишљења сам да би се путем аналогije та обавеза морала пренети и на органе република и покрајина.
- 53 "Политика", 9.4.82. стр. 2, 2.6.82. стр. 2, 1.7.82. стр. 5, 3.7.82. стр. 5, 22.7.82. стр.2, 1.9.83. стр.2, 30.9.83. стр. 2, 29.9.83. стр. 2, 16.7.87. стр. 2, 18.6.87. стр. 2, 12.3.87. стр. 2, 18.3.88, стр. 3, итд.

РЕЗИМЕ

Предмет рада је учешће Скупштине СР Србије у креирању и реализацији спољне политике Србије и Југославије у периоду од 1974. до 1989. године. Поред правне анализе уставних, законских и подзаконских аката који регулишу одлучивање појединих органа Скупштине СР Србије о питањима из области спољне политике, аутор врши квантитативну анализу доношења спољнополитичких одлука и остваривања међународне сарадње Скупштине СР Србије. Основ квантитативне анализе представља СПЦУ – база података спољнополитичких догађаја Института за међународну политику и привреду.

SUMMARY

The subject of the paper is the role played by the Parliament of Serbia in making and realization of Serbian and Yugoslav foreign policy from 1974 to 1989. Author analyzes legal regulation related to the role played by some departments of the Parliament of Serbia in foreign policy making. The working method is primarily that of the quantitative analysis of decision-making procedure in the field of foreign affairs and international cooperation. The analysis is based on datas of SPYU – Data Base on Foreign-Relations made by the Institute of International Politics and Economics.